

DARABLI VƏ ANAPLI

Bakıda, Azərbaycanın paytaxtında Rza Darablı ilə Əbülhəsən Anaplını tanımayan yoxdur. Hər kəs bizim bu iki gənc sənətkarımızı tanıyır. Hər kəs, bu iki komik oynarkən bir daha sənətkarını görmək məqsədilə əlini və ovcunun içini ağrıtmışdır.

Yarın, şübatın 24-də (1920-ci il) Dövlət teatr heyəti tərəfindən bu iki aktyorun şərəfinə olaraq "Arşın mal alan" operettası oynanılacaqdır. Möhtərəm oxuculara Darablı və Anaplını bir qədər tamtmaq istərdim.

Rza Darablı ilə Əbülhəsən Anaplı 1911-ci sənədən başlayaraq, bərabər olaraq səhnəyə çıxmışlardır. İlk çıxışlarında kəndi iqtidarlanm göstərmiş, hər kəsin nəzər-diqqətini kəndilərinə cəlb etmişlərdi. Bizdə, bizim səhnəmizdə pək az adam Darablı ilə Anaplı kimi az zaman içərisində məruf olmuşdur. Bu iki aktyor o qədər məruf olmuşlar ki, bunlarsız, demək olar ki, bir müsəmirə keçməmişdir.

Əvvəllərdə bu iki aktyor səhnəyə bərabər çıxır, hər ikisi bir məslək, komiklik məsləkini təqib edirdilərsə də, lakin son zamanlar bunların hərəsi başqa-başqa şəxsiyyətlər olmuşlardır.

Əbülhəsən Anaplı əski məsləkində qalmış, ondan bir an ayrılmaq istəməmiş, həp o yolda tərəqqi edərək hər kəsin məhbubül-qəlbi olmuşdur.

Əbülhəsənin yalnız səhnədə deyil, hər zaman, hər yerdə komik olaraq görmək olur. Komiklik Əbülhəsənin kəndisindən ayrılmaz bir təbiətdir.

Nə qədər böyük və ali bir məclis olursa-olsun, nə qədər məşhur və müqtədir sənətkarlar o məclisdə icrai-məharət edirlərsə etsinlər, Əbülhəsən onların həpsini ikinci dərəcəyə buraxacaqdır. Bütün məclis əhlini, avam olsun, xas olsun kəndisinə məşğul edəcəkdir.

Rza Darablı əfəndi də ibtidada komik idi. O, bütün müqtədir aktyorları eynilə təqlid edirdi. Yalnız aktyorlar deyil, hər kəsi kəndi tövr və hərəkətilə, ahəng və ləhcəsilə təqlid etmək onun xüsusi bir əyləncəsi idi. Daha üç həftə bundan əvvəl Rza Darablı məhrum Hüseyin Ərəblinskiyə Nadir şah rolunda təqlid etməklə, Nadir şah kimi mühüm və ciddi rolu oynamaqla "Nadir şah" faciəsində iştirak etdi. İki həftə əvvəl "Ağa Məhəmməd şah Qacar" faciəsində Ağa Məhəmməd şah rolunu oynadı. Hətta "Leyli və Məcnun" operasında Məcnunun rolunu Hüseyinqulu Sarablim təqlid etməklə Teymurxanşurada oynadığı məşhurdur.

Rza Darablı səhnəmizə ilk bir komik olaraq çıxmış isə də, lakin son zamanlarda kəndisinə daha ciddi bir vəziyyət taxıb, faciələrdə də iştirak etməyə, həm də ciddi və mühüm rollar oynamağa başlamışdır.

Bizim səhnəmizdə Rza Darablı yeganə bir aktyordur ki, kəndisinin xüsusiyyəti - rol məhdudluğu yoxdur. O, amplua tanımaq istəməz. Nə kimi bir rol olursa-olsun, biməhaba öhdəsinə alıb oynar.

Rza Darablını bir gün "O olmasın, bu olsun" operettasında hambal kimi məsxərəçi bir rolda görüyoruz, ötəki gün Nadir şah kimi bir qəhrəman, daha başqa bir gün "Qaçaq" faciəsində Şpiqellir kimi fitnəçi, yarın Kamal kimi hissi-intiqam ilə yanıb-yaxılan, bu uğurda cinayət irtikabından belə çəkinməyən bir cani tiplərində görürük.

Rza Darablınnın bacarmadıđı bir şey yoxdur. O, hər şeyi bacarır. Hətta son müsamirələrin birində məşhur xanəndə Seyid Şuşalını segah oxuyarkən təqlid etmişdir.

Rza Darablı səhnəmizdə müqtədir bir aktyor olmaqla bir məktəbi-bədayi hüsulə gətirməsinə amil ola biləcəyi ümid edilməkdədir. Bizdə komik aktyor çoxdur. Rza Darablı ilə Əbülhəsən Anaplı o aktyorların cümləsindədir ki, əbədən şarj etməzlər. Qayət təbii surətdə tipləri kəndilərində təzahür etdirirlər.

Ümid edilir ki, yarınki şərəf (benefis) günü münasibətilə teatr və səhnəmizin tərəqqisini istəyənlər bu iki aktyorumuzu təqdir edər, onları unutmazlar.